

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SO del. Bohdan Bieniek

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji wnioskodawczyni B. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 listopada 2012 r. sygn. akt III U 670/12

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 15 października 2012r. i przyznaje B. M. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 14 lipca 2012r.

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do przyznania świadczenia.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 24 sierpnia 2012r. na mocy przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił B. M. prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na nieudowodnienie wymaganych 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 12 października 2012r. wnioskodawczyni przedłożyła dodatkową dokumentację dotyczącą okresu urlopu wychowawczego od 24 lutego 1988r. do 31 sierpnia 1989r.

Decyzją z dnia 15 października 2012r. organ rentowy zweryfikował staż ubezpieczeniowy, jednak ponownie odmówił prawa do świadczenia przedemerytalnego wobec braku 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

B. M. złożyła odwołanie od obu decyzji wskazując, iż od 19 grudnia 1988r. do 24 kwietnia 1989r. przebywała na urlopie macierzyńskim, co nieprawidłowo zostało zaliczone do okresów nieskładkowych. Odwołująca twierdziła, że legitymuje się stażem pracy w wymiarze 35 lat i wniosła o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania od obu decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni w dniu 13 lipca 2012r. wystąpiła z wnioskiem o świadczenie przedemerytalne, zaś w dniu 30 grudnia 2011r. rozwiązała umowę o pracę z pracodawcą (...), na mocy porozumienia stron w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 marca 2003r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Od 4 stycznia 2012r. odwołującą została zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w S., jako osoba bezrobotna, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych od 12 stycznia 2012r. do 11 stycznia 2012r. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji zatrudnienia. Ogólny staż ubezpieczeniowy skarżącej wyniósł 34 lata 11 miesięcy i 18 dni, w tym 28 lat 6 miesięcy i 27 dni okresów składkowych oraz 6 lat 4 miesiące i 21 dni okresów nieskładkowych. Odwołująca urodziła pięcioro dzieci: P. M. (1) ur. (...), P. M. (2) ur. (...), M. M. ur. (...), S. M. ur. (...) i A. M. 19.12.1988r. Na udowodnione okresy nieskładkowe składały się urlopy wychowawcze, uwzględnione w maksymalnym wymiarze 6 lat tj. od 24.04.1982r. do 21.09.1983r., od 30.12.1983r. do 31.08.1984r., od 04.04.1986r. do 31.08.1986r., od 24.02.1988r. do 18.12.1988r. i od 27.03.1989r. do 04.12.1991r. oraz okresy nieskładkowe wykazane w świadectwie pracy tj. od 18.07.2003r. do 16.08.2003r., od 09.11.2003r. do 17.11.2003r. i od 13.06.2011r. do 29.07.2011r. w wymiarze 4 miesięcy i 21 dni.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że początkowo okres od 19 grudnia 1988r. do 26 marca 1989r. został zaliczony do okresów nieskładkowych (decyzja z dnia 24 sierpnia 2012r.), jednak na podstawie zaświadczenia (...) w W. ustalono, iż odwołująca w trakcie urlopu wychowawczego w związku z opieką nad synem S. M., w dniu (...) urodziła syna A. M. i od dnia 19 grudnia 1988r. do dnia 26 marca 1989r. przebywała na urlopie macierzyńskim. Organ rentowy dokonał korekty w tym zakresie, skutkiem czego sporny okres został wyłączony z okresów nieskładkowych i zaliczony jako okres składkowy oraz doliczony do ogólnego stażu ubezpieczeniowego, zwiększając go z 34 lat 8 miesięcy i 9 dni do 34 lat 11 miesięcy i 18 dni. Do wymaganego 35 – letniego stażu brakowało zatem 12 dni. Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołania.

Od powyższego wyroku apelację wniosła B. M.. Zaskarżając go w całości, zarzuciła mu:

– uznanie błędnie wystawionego zaświadczenia lekarskiego za okres od 19 grudnia 1988r. do 26 marca 1989r., zamiast od 19 grudnia 1988r. do 9 kwietnia 1989r.,

– nie uwzględnienie do brakującego stażu emerytalnego okresu składkowego w wymiarze 16 tygodni urlopu macierzyńskiego od 19 grudnia 1988r. do 9 kwietnia 1989r.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła: o uznanie okresu od 19 grudnia 1988r. do 26 marca 1989r. za okres składkowy oraz okresu od 27 marca 1988r. do 9 kwietnia 1989r. za nieskładkowy, o uchylenie zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, gdyż Sąd Okręgowy dokonał nieprawidłowej oceny spornej przesłanki warunkującej przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego, dotyczącej posiadania 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W rezultacie błędnie przyjął, że B. M. nie spełniła warunków do uzyskania świadczenia przedemerytalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Z kolei przepis art. 2 ust. 3 w/w ustawy stanowi, iż świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna; 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Spośród wyżej wymienionych warunków, w niniejszej sprawie kwestionowana była jedynie przesłanka posiadania 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy, a następnie Sąd Okręgowy uznały w tym względzie jedynie 34 lata, 11 miesięcy i 18 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, B. M. legitymuje się 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym uprawniającym ją do uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Organ rentowy, a następnie Sąd pierwszej instancji błędnie nie zaliczyły do stażu pracy wnioskodawczyni pełnego okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego po urodzeniu przez nią w dniu (...) syna A. M., który to okres zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) jest okresem składkowym.

ZUS uwzględnił wnioskodawczyni jako okres pobierania zasiłku macierzyńskiego po urodzeniu syna A. M. jedynie 14 tygodni (98 dni): od 19 grudnia 1988r. do 26 marca 1989r. (k. 26 – 27 akt ZUS), co pozostaje w sprzeczności z przepisami Kodeksu pracy oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 1983 r. nr 30 poz. 143 j.t.), obowiązującymi w brzmieniu w dacie urodzenia A. M.. Statuowały one wówczas okres zasiłku macierzyńskiego po urodzeniu każdego następnego dziecka w wymiarze 16 tygodni (112 dni).

Zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 180 § 1 k.p. (Dz. U. z 1974 r. nr 24 poz. 141) pracownicy, przysługiwał urlop macierzyński w wymiarze 18 tygodni przy każdym następnym porodzie. Na mocy § 3 tego przepisu co najmniej 2 tygodnie urlopu macierzyńskiego powinny przypadać przed przewidywaną datą porodu, a po porodzie co najmniej 14 tygodni, gdy urlop wynosił 18 tygodni.

Na mocy art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek macierzyński przysługiwał również w razie urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie i wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, w okresie korzystania z urlopu wychowawczego lub w okresie przerwy w zatrudnieniu odpowiadającej okresowi urlopu wychowawczego. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu w wypadkach, o których mowa w ust. 1, zasiłek macierzyński przysługiwał za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego przypadającej po porodzie.

Aktualnie powyższą kwestię analogicznie reguluje art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz. U. z 2005r. nr 31 poz. 267), stanowiąc, iż w przypadku, gdy prawo do zasiłku macierzyńskiego powstało w okresie urlopu wychowawczego, zasiłek macierzyński przysługuje za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego, która przypada po porodzie.

W realiach niniejszej sprawy należało przyjąć, iż okres zasiłku macierzyńskiego wnioskodawczyni odpowiadający części urlopu macierzyńskiego, który przypadałby jej po urodzeniu syna A. M. powinien wynosić 16 tygodni. Za takim stanowiskiem przemawiała treść art. 180 § 3 pkt 2 k.p., z którego wynikało, iż ubezpieczona po porodzie kolejnego

dziecka miała prawo do 18 tygodni urlopu macierzyńskiego, a tym samym zasiłku macierzyńskiego. Z tego przed porodem zgodnie z art. 180 § 3 k.p. mogła wykorzystać 2 tygodnie. Skarżąca urodziła syna A. M. w trakcie urlopu wychowawczego trwającego od 24 lutego 1988r. do 31 sierpnia 1989r., związanego z wychowaniem syna S. M.. W takiej sytuacji wnioskodawczyni nie przysługiwał urlop macierzyński, przysługiwał natomiast zasiłek macierzyński za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego, która przypada po porodzie, czyli w wymiarze skróconym o 2 tygodnie (art. 29 ust. 3 ustawy).

Doktryna rozróżnia w tym zakresie dwie sytuacje. Pierwsza to urodzenie kolejnego dziecka w trakcie urlopu wychowawczego, gdy pełny wymiar urlopu macierzyńskiego mieści się w ramach urlopu wychowawczego, a druga, gdy pełny wymiar urlopu macierzyńskiego wykracza poza wymiar udzielonego pracownicy urlopu wychowawczego. W pierwszym przypadku, dotyczącym odwołującej, okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego ulega skróceniu o 2 tygodnie, a zatem wyniósł 16 tygodni, zamiast 18 tygodni przewidzianych w art. 180 § 1 pkt 2 k.p..

Jeżeli zaś pełny wymiar urlopu macierzyńskiego wykracza poza udzielony pracownicy urlop wychowawczy, pracownicy przysługuje (z dniem następnym po dniu zakończenia urlopu wychowawczego) urlop macierzyński i zasiłek macierzyński w pełnym wymiarze, tj. w wymiarze pozostałym do wyczerpania okresu odpowiednio 20 lub 28 tygodni liczonych od dnia porodu (K. Tymotek, Świadczenia chorobowe. Odpowiedzi na pytania, Sł. Pracow. 2004, nr 8, s. 5 [za:] Komentarz do art. 29 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U.05.31.267), A. Rzetecka-Gil, Oficyna, 2009).

Mając na uwadze okoliczność, że ubezpieczona urodziła syna A. M. w czasie urlopu wychowawczego, nie przysługiwał jej urlop macierzyński, lecz miała prawo do zasiłku macierzyńskiego przez okres skrócony o 2 tygodnie w myśl art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 180 § 1 pkt 2 i § 3 zd. 1 k.p. Podobnie orzekł w analogicznym stanie faktycznym także Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 19 stycznia 2011r. (III AUa 1074/10, LEX nr: 1102955).

W rezultacie Sąd Apelacyjny doliczył B. M. do uznanego przez ZUS okresu od 19 grudnia 1988r. do 26 marca 1989r. (14 tygodni) jako składkowego (art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy o FUS), okres pobierania zasiłku macierzyńskiego po urodzeniu syna A. M. w wymiarze dalszych 2 tygodni od 27 marca 1989r. do 9 kwietnia 1989r. (łącznie 16 tygodni). Wcześniej okres ten był zaliczony przez ZUS jako okres nieskładkowy, wchodzący w skład 6-letniego okresu nieskładkowego, przysługującego na podstawie art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; w ramach przysługujących z tego tytułu uprawnień okres nieskładkowy w wymiarze dwóch tygodni, przypada od 10 do 24 kwietnia 1989r. Po dokonaniu takiej korekty B. M. spełniła przesłankę posiadania 35-letniego stażu emerytalnego. Stąd uzyskała prawo do świadczenia przedemerytalnego na mocy art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych.

Zgodnie z art. 118 ust. 1a w/w ustawy o FUS w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Spór w sprawie sprowadzał się do interpretacji przepisów Kodeksu pracy i ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 1983 r. nr 30 poz. 143 j.t.) i na tym tle nie można było zarzucić organowi rentowemu niestaranności w działaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.